

הדף היומי בהלכה

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן צילנית לחינוך
עידוד לימוד התורה

יום חמישי ט"ז באדר א' תשע"ו

הלכות תפילה סימן צב עמוד קכו

ב'דף היומי בהלכה' הנלמד היום נעסוק בנושא:

מהו הנקיון הנדרש לידיים לפני אמירת ברכה או לימוד תורה? • מה הדין כשיש 'הפסקת מים' ולא ניתן לנקות את הידיים לתפילה? • האם צריך ליטול ידיים לפני תפילת מוסף?

מהו הנקיון הנדרש לידיים לפני אמירת ברכה או לימוד תורה?

הנוגע בידיו בגופו במקומות שדרכם להיות מלוכלכים בזיעה או לכלוך אחר - המכונים 'מקומות המכוסים' - אסור באמירת דברי קדושה: ברכות, תפילה ודברי תורה, עד שינקה את ידיו, אולם מותר לו לחשוב בדברי קדושה. והנוגע בצאת האף או האוזן - נחלקו הפוסקים אם דינו כנוגע במקומות המכוסים; ויש שפירש כי אף לדעת החולקים, הנוגע בתוך האף והאוזן דינו כנוגע במקומות המכוסים. והנקיון הנדרש לידיים שנגעו במקומות המכוסים: לתפילת העמידה - חובה לרחוץ במים; ולברכות ולדברי תורה - לכתחילה ראוי לרחוץ במים, אך בדיעבד די בנקיון ללא מים, כגון שפשוף הידיים בקיר או בבגד. וידיים המלוכלכות בטיט ובבוץ: לתפילת העמידה - יש אומרים שצריך לרחוץ במים, ויש שנראה מדבריו כי די בנקיון ללא מים; ולברכות ולדברי תורה - אין צורך לנקותן, אך לכתחילה ראוי לנקותן. [סעיף ו-ז, ס"ק כו, כט ו-ל, וביה"ל ד"ה והסיח; ביאורים ומוספים דרשו, 28, 32, 33, 34 ו-35]

מה הדין כשיש 'הפסקת מים' ולא ניתן לנקות את הידיים לתפילה?

כאמור, הנוגע בידיו ב'מקומות המכוסים' אסור בתפילה עד שירחץ את ידיו במים; ואף אם זכר באמצע פסוקי דזמרה או ברכות קריאת שמע שידייו אינן נקיות, או שנגע אז בידיו במקומות המכוסים - עליו להפסיק ולרחוץ את ידיו. ומי שיש 'הפסקת מים' באיזור שנמצא בו, עליו ללכת עד מרחק של 'מיל' (1,152-960 מטר, לשיטות השונות) למקום שידוע בוודאות כי יש בו מים. והנמצא בדרך, ואין בידו מים, לא יתפלל אם ידוע לו שיוכל להשיג מים בהמשך דרכו במרחק של עד ארבעה 'מילין'. ואם קיים חשש שיחלוף זמן קריאת שמע או תפילה עד שימצא מים, או אף אם יפסיד תפילה בציבור משום כך - ינקה את ידיו ללא מים (ראה לעיל). וכן אם זכר באמצע תפילת העמידה שידייו אינן נקיות, או שנגע אז בידיו במקומות המכוסים - ינקה את ידיו ללא מים. [סעיף ד-ו, ס"ק טו, יז, יח, כ ו-כא, וביה"ל ד"ה אבל]

האם צריך ליטול ידיים לפני תפילת מוסף?

חכמינו ז"ל תיקנו ליטול ידיים לפני תפילת העמידה, ואף כשלא ידוע שהן מלוכלכות; ויש אומרים שצריך ליטול גם לפני קריאת שמע. ואין לברך על הנטילה, ואין צורך לנגב את הידיים לאחריה. והנוטל את ידיו לסעודה או ל'מים אחרונים', ולא התכוון לשם התפילה - צריך ליטול את ידיו לתפילה. אולם, הנוטל את ידיו לאחר השנה בבוקר, או הנוטל את ידיו לסעודה וכונתו גם לתפילה, - אינו צריך ליטול שנית, אלא אם כן הסיח דעתו משמירת נקיון ידיו. וכן אם נטל ידיו לתפילה אחת, ונותר בבית הכנסת או שלא הסיח את דעתו מנקיון ידיו עד לתפילה הסמוכה לה, דהיינו שחרית ומוסף, או מנחה וערבית - אינו צריך ליטול ידיו לתפילה השניה. והנוטל ידיו ללימוד התורה, צריך לשוב וליטול את ידיו לתפילה שלאחר הלימוד, אך אם נטל לתפילה ולומד מעט קודם התפילה - אינו צריך ליטול שנית. [סעיף ד ו-ה, וס"ק יד, כג, כד ו-כה; ביאורים ומוספים דרשו, 23, 24, 25 ו-29]

אתמול למדנו

- אסור לאדם 'להשהות את נקביו', דהיינו להתמהמה בעשיית צרכיו בעת שנצרך לכך, דהיינו שנדחק לנקביו, אולם אין איסור להתמהמה בעת התעוררות תחושת הצורך.
- מי שהוצרך לנקביו בשעת תפילת העמידה - יש אומרים שבאופן שעובר על איסור 'בל תשקצו', מוטב שיפסיק; ויש אומרים שבאופן זה רשאי לעשות כרצונו; ויש אומרים שלא יפסיק.
- הנצרך לנקביו בשעת פסוקי דזמרה - באופן שאין בו איסור 'בל תשקצו', רשאי להמתין עד לאחר 'ישתבח', אולם אסור לו להמשיך ולענות ל'ברכו' ולברך ברכות קריאת שמע.

מחר נלמד

- מהי העצה העיקרית לכונה בתפילה?
- איזו מעלה יש למתפללים הנותרים אחרונים בבית הכנסת?
- האם יש מעלה בנתינת הלואה לפני התפילה?